6 Magdala, il-Belt ta' Marija Maddalena

16 Ix-Xmara tal-Ġordan fil-Bibbja

21 Il-Passjoni tal-Profeta Ġeremija

26 Katekeżi fuq San Ġwann Battista (4)
Ir-rwol ta' Ġwanni l-Battista, bħala xhud ta' Ġesù

34 It-Tfittxija "Tal-Lhud" għal Ġesù fl-Evanġelju Skont San Ġwann

Editorjal

ta' Patri Twanny Chircop ofm

IL-KNISJA OMM TA' ĠERUSALEMM

Aħna l-Kattoliċi nassoċjaw il-Knisja Kattolika mal-belt ta' Ruma u mal-figura tal-Papa bħala suċċessur ta' San Pietru. Dan hu frott tal-istorja li rat lill-appostli Pietru u Pawlu jtemmu l-ħajja u l-missjoni tagħhom fil-kapitali tal-Imperu Ruman, fejn sofrew il-martirju. Ftit naħsbu li l-ħidma tal-appostli bdiet mhux fil-punent, imma fil-lvant. Ħafna mill-appostli kienu sajjieda madwar l-Għadira tal-Galilija meta Ġesù sejħilhom għal warajh. Pawlu ta' Tarsu, għalkemm ċittadin Ruman, kien Lhudi li studja Ġerusalemm, u li sar evanġelizzatur tal-pagani wara li Kristu sejjaħlu fit-triq lejn Damasku. Il-Ktieb tal-Atti tal-Appostli jirrakkonta kif l-ewwel komunità Kristjana kienet twieldet wara l-predikazzjoni ta' Pietru u sħabu nhar Pentekoste, meta l-Ispirtu s-Santu niżel fuq l-appostli miġbura fiċ-Ċenaklu u dawn bdew jippridkaw u jiffurmaw il-komunità tad-dixxipli, li kienu lkoll "ruħ waħda u qalb waħda fit-tagħlim tal-appostli, fl-għaqda ta' bejniethom, fil-qsim tal-ħobż u fit-talb" (Atti 2,42).

Dawn il-ġrajjiet seħħew fil-belt ta' Ġerusalemm wara t-tlugħ tal-Mulej Ġesù fis-sema. Il-Knisja twieldet f'Ġerusalemm, minn fejn xterdet mad-dinja kollha magħrufa ta' dak iż-żmien. Ġerusalemm hi, għaldaqstant, il-benniena tal-Knisja, jew aħjar, il-

Mons. Pierbattista Pizzaballa

Bandiera tal-Vatikan fuq il-Patrijarkat Latin

Knisja-Omm li minnha tnisslu l-Knejjes kollha. L-importanza tal-Knisja ta' Ġerusalemm, li kienet magħmula l-aktar minn Lhud-Kristjani, tidher fl-Atti tal-Appostli fl-episodju tal-hekk imsejjaħ "Konċilju ta' Ġerusalemm" (Atti 15). F'din il-laqgħa niltaqgħu ma' Pietru, ma' Pawlu u Barnaba, u ma' Ġakbu u l-anzjani tal-Knisja, li kienu meqjusin bħala l-mexxejja spiritwali tal-komunità Kristjana ta' Ġerusalemm. Il-fatt li Pawlu ħass il-bżonn li jirreferi għall-"kolonni" tal-Knisja ta' Ġerusalemm (Kefa, Ġwanni u Ġakbu) kif hu jsejħilhom fl-Ittra lill-Galatin 2,9, jurina l-importanza ta' din il-Knisja fid-deċiżjonijiet iebsa dwar l-evanġelizzazzjoni tal-pagani li Pawlu kien qiegħed iwettaq fil-vjaġġi tiegħu.

Ġerusalemm tidher għaldaqstant bħala l-Knisja-Omm. Il-preżenza tal-komunità ħajja tal-Kristjani fil-belt ta' Ġerusalemm hi fundamentali biex nifhmu l-identità tal-Knisja anke fil-ġurnata tal-lum. San Pawl tant kien jagħti importanza lill-komunità Kristjana ta' Ġerusalemm li saħansitra organizza ġabra ta' karità mill-provinċji tal-Maċedonja u l-Akaja (il-Greċja tal-lum), biex iwassalhom lid-dixxipli foqra tal-Knisja ta' Ġerusalemm. Pawlu għallem lill-Kristjani konvertiti mill-paganeżimu li huma kellhom dejn lejn il-Knisja Omm, anzi li huma kienu fergħa ta' żebbuġa selvaġġa li Alla laqqamha fiz-zokk tal-poplu ta' Israel li kien aċċetta l-fidi fi Kristu (Rumani 9-11).

Fl-istorja twila ta' żewġ millennji l-preżenza Kristjana f'Ġerusalemm ma naqset qatt. Mhux biss fiż-żewġ perjodi li fihom il-Palestina kienet kollha kemm hi Kristjana, jiġifieri fl-era Biżantina (313 - 638) u fl-era Kruċjata tar-Renju Latin ta' Ġerusalemm (1099-1291), imma wkoll fiż-żminijiet ta' persekuzzjoni kontra l-Lhud u l-Insara, bħalma kienu s-snin tat-tieni rewwixta tal-Lhud (wara s-sena 135), il-ħakma Musulmana f'xi mumenti partikulari, bħalma kienet il-persekuzzjoni tal-Fatimita al-Ħakim (mis-sena 1009), u fil-perjodu ta' ħakma tat-Torok

Ottomani (1517-1917), li fihom l-Insara kienu tollerati, imma sofrew diversi diffikultajiet. Il-Kristjani qatt ma tbiegħdu minn Ġerusalemm, b'mod partikulari dawk tar-riti Orjentali li kienu indiġeni għall-belt qaddisa (Sirjaċi) jew inkella li daħlu bikri u tħalltu mal-popolazzjoni lokali (Biżantini, Armeni, Kopti). Magħhom ukoll inżidu l-Latini, jew aħna l-Kattoliċi, li bqajna fl-Art Imqaddsa minn żmien il-Kruċjati, u l-aktar bil-miġja tal-Patrijiet Franġiskani f'Ġerusalemm (1229 u mbagħad mill-ġdid fl-1333) u bit-twaqqif tal-Kustodja tal-Art Imqaddsa (1342).

Fi żminijiet aktar qrib tagħna d-diversi Knejjes komplew jgħixu bħala sinjal tar-rabta tagħhom mal-komunità tal-ewwel Insara, hekk li spiċċaw ukoll jgħixu flimkien f'xi santwarji importanti, bħalma huma l-Bażilika tal-Qabar ta' Kristu u l-Bażilika tan-Nattività f'Betleħem. Minkejja d-differenzi bejniethom, huma xorta jqisu lilhom infushom Kristjani tal-belt ta' Ġerusalemm, qabel kull denominazzjoni oħra li għandhom (Griegi, Armeni, Latini, Kopti, Sirjaċi). Ġerusalemm tidher bħala l-Knisja li minnha twieldu u xterrdu l-Knejjes kollha, u li fiha kull minn jemmen fi Kristu jista' jsib il-bidu tal-fidi tiegħu.

Il-Knisja Kattolika f'Ġerusalemm għandha wkoll l-istruttura djoċesana tagħha. Għalkemm għal diversi sekli, mill-1333 sal-1847, kienu l-Franġiskani waħedhom li kienu jgħixu fl-Art Imqaddsa u kellhom il-kura pastorali tal-Kristjani Latini (Kattoliċi), fl-1847 il-Papa Piju IX iddeċieda li jibgħat f'Ġerusalemm isqof djoċesan bit-titlu ta' Patrijarka Latin. It-titlu ta' Patrijarka jingħata lill-isqfijiet ta' bliet importanti li fihom l-appostli waqqfu komunitajiet kbar Kristjani (Antjokja, Lixandra, Kostantinopli, Ġerusalemm, Ruma). Fil-każ ta' Ġerusalemm l-isqof beda jkun "awtoċefalu" (indipendenti mill-Patrijarka ta' Antjokja) fil-Konċilju ta' Kalċedonja (451), u mbagħad kiseb it-titlu ta' Patrijarka fis-sena 531. L-ewwel isqfijiet ta' Ġerusalemm kienu Sirjaċi, warajhom kienu Biżantini (illum Griegi Ortodossi), bl-eċċezzjoni tal-era Kruċjata meta l-Patrijarka kien Latin (Kattoliku). Dan kollu wassal biex f'Ġerusalemm hemm tliet isqfijiet bit-titlu ta' Patrijarka, jiġifieri l-Patrijarka Grieg Ortodoss, il-Patrijarka Apostoliku Armen Ortodoss, u l-Patrijarka Latin.

Il-Patrijarka ta' Ġerusalemm tal-Latini, kif jissejjaħ illum, hu l-isqof djoċesan tal-Kattoliċi tal-Art Imqaddsa. Attwalment hu l-Patrijarka Pierbattista Pizzaballa, li hu wkoll Franġiskan li bejn l-2004 u l-2016 kien Kustodju tal-Art Imqaddsa. Il-Patrijarkat Latin ta' Ġerusalemm jinfirex fuq l-Art Imqaddsa, il-Ġordanja u Ċipru, u għandu l-kleru lokali u diversi ħidmiet pastorali mhux biss fost l-Insara Kattoliċi tal-post, imma wkoll fost eluf ta' ħaddiema immigrati f'Israel, il-Palestina, il-Ġordanja u Ċipru. Il-parroċċi ewlenin tal-Patrijarkat għadhom dawk li tmexxi l-Kustodja Franġiskana f'Ġerusalemm, Betleħem u Nazaret, u għaldaqstant il-Patrijiet Franġiskani jaħdmu wkoll id f'id mal-Patrijarka Latin fil-qasam tal-pastorali tal-Kattoliċi fdati f'idejhom.

Meta nitkellmu dwar il-Knisja Kattolika għandna ċertament niftakru fil-belt ta' Ruma u fil-Papa, imma ma għandniex ninsew li l-Knisja-Omm ta' Ġerusalemm hi l-post li fih twieldet il-Knisja u fejn għadha tgħix. Aħna għandna dmir li nuru rispett u ngħinu b'mod speċjali lil din il-Knisja-Omm tal-belt il-qaddisa ta' Ġerusalemm.